

Llibertat per a Palestina

الحرية لفلسطين

pàg. 22

Solidaritat

Palestina en el context
internacional, regional i històric

pàg. 08

Jornades i Xerrades

L'edatisme, en qüestió.
L'edat no ens defineix.

pàg. 12

Dones

Dones que han fet
empemta: Aurora Picornell

pàg. 18

Cultura

Planificació d'activitats
2024 CCOO de Catalunya

Federació de pensionistes i jubilats de CC.OO. de Catalunya

Via Laietana, 16, 3º - Tel.: 93 481 27 69
www.ccoo.cat/pensionistes
Horari: de dilluns a divendres, de 9 a 14 h.

Coordinació:

Ceferino Alonso

Consell de redacció:

Jaume Gabarró
Carme Martorell
Estrella Pineda
Josep Torrecillas
Mercé Vidal

Col·laboradors:

Membres de la CE i del Consell de la Federació.

Correcció:

Servei Lingüístic de CC.OO. de Catalunya
Antoni Ferret Soler

Imatges:

Arxiu de la Federació

Maquetació i impressió:

K de GRAFIK bcn, s.l.

Dipòsit legal:

B-27833-96

El Boletín **La Nostra Veu** es una publicación de expresión libre y de carácter plural; vehículo del más amplio ejercicio de la democracia y de la participación de los y las pensionistas de CC.OO. Respetamos las opiniones de sus colaboradores, pero no compartimos necesariamente todos los puntos de vista manifestados por estos en los artículos firmados que se publiquen.

Visita la nostra web:

www.ccoo.cat/pensionistes

Trobaràs tots els documents complets.

Actualitza les teves dades i posa't en

contacte amb nosaltres a través de:

fjubil1@cco.cat

Resoldrem els teus dubtes.

@FJubilatsCCOO

Editorial

3 Un nou model de gestió de les cures

Entrevista

4 Entrevista a Dolors Comas d'Argemir i Cendra

Jornades i Xerrades

7 Xerrades sobre els drets dels consumidors

7 Recordant a Miquel Lluç

8 L'edatisme, en qüestió. L'edat no ens defineix. A la joventut i a la vellesa defensem els nostres drets

9 Xerrada sobre la protecció jurídica de la gent gran davant del dret de successions a CC.OO del Baix Llobregat - Alt Penedès - Anoia - Garraf

Pensions

10 Un any més, les pensions pujaran

10 Complemento de maternidad/paternidad

11 Pensions i nova legislatura

Dones

12 La porta violeta de les terres gironines: "Dones que han fet empena: Aurora Picornell

13 25N - Dia Internacional de l'Eliminació de la Violència envers les Dones

14 Memòria i Gènere: Viatge a la ruta de las Recoveras

Cultura

18 Planificació d'activitats de Cultura de la Federació de Pensionistes i Jubilats de CC.OO. de Catalunya

21 La difusió de la memòria democràtica: xerrades, trobades, excursions i viatges

Solidaritat

22 Palestina en el context internacional, regional i històric

24 Cinquanta anys del Cop d'Estat contra Salvador Allende

Opinió

25 En lluita per la defensa de les residències públiques de gestió pública

26 Defensem els nostres drets: Combatem l'edatisme

Agenda institucional

27 Participació institucional per incidir en la presa de decisions

4

7

26

Un nou model de gestió de les cures

La crisi sanitària provocada per la pandèmia de la COVID-19 va posar de manifest les mancances del model de gestió de les cures a l'Estat espanyol i, en concret, a Catalunya. A aquestes mancances de caràcter estructural, cal afegir-hi el procés de privatització del sector.

S'ha de remarcar que el desbordament del nostre sistema sanitari i el de l'atenció a la gent gran tenen uns responsables històrics, per no planificar ni la desprivatització del sector de manera gradual ni la recuperació de dèficits en inversió acumulada des del 2010. Per això mateix s'explica la situació que tenim respecte de l'atenció a les persones grans en els seus diferents serveis (ajuda domiciliària, teleassistència, centres de dia, centres residencials...), tots àmpliament privatitzats i amb personal mal pagat. Cal dir que aquestes situacions estan sent denunciades per part dels sindicats i els col·lectius de gent gran des de fa molts anys.

La cura i la salut de la gent gran no han de ser un negoci amb beneficis privats al qual es dediqui la quantitat mínima de serveis possibles i amb uns professionals socio-sanitaris que treballen en condicions precàries. Tot això ha posat en evidència la insuficiència de recursos professionals i materials necessaris per prestar l'atenció sanitària requerida, així com les carències en la resposta ràpida.

La cura i la salut de la gent gran no han de ser un negoci amb beneficis privats al qual es dediqui la quantitat mínima de serveis possibles i amb uns professionals socio-sanitaris que treballen en condicions precàries

Cal canviar la tendència actual per aconseguir que hi hagi un nou model de gestió de les cures basat en l'atenció centrada en la persona (ACP), amb l'objectiu de millorar en tots els àmbits la qualitat de vida i el benestar de la persona, partint del respecte ple a la seva dignitat, als seus drets i a la defensa dels seus interessos i preferències, i, també, comptant amb la seva participació. Cal, doncs, avançar cap a aquest model per conduir la transformació dels serveis residencials existents, sent conscients que el model actual no ofereix una qualitat de vida adequada a les persones que hi viuen.

La nostra federació, a les III Jornades de Polítiques Públiques, realitzades el maig del 2022, vam fer un conjunt de propostes en relació amb aquest tema. Són les següents: a) Exigir el dret a viure al nostre domicili habitual, amb les adaptacions i els mitjans tècnics que siguin

necessaris per al desenvolupament de la nostra vida; b) Impulsar una carta de serveis que cobreixi totes les nostres necessitats i que inclogui les ajudes necessàries perquè puguem continuar amb la nostra vida social i comunitària; c) Tenir una persona de referència per part dels serveis socials que conegui la nostra història de vida i els nostres desitjos i interessos; d) Vetllar perquè hi hagi estabilitat laboral de les persones que s'encarreguen de donar suport a persones amb dependència per evitar canvis continus que obliguen a readaptar-se cada vegada que es produeix un canvi; e) Revertir la privatització de la gestió de les residències. El servei públic de gestió pública és l'única manera d'evitar l'especulació amb els drets de les persones grans i dependents; f) Exigir a la Generalitat de Catalunya un pla d'inversions de residències públiques i que els ajuntaments facin reserva de sòl públic; g) Promoure noves formes d'habitatge col·laboratiu, amb serveis com a alternativa a les residències per viure la vellesa activament i en comunitat, i h) Augmentar les plantilles i millorar les seves condicions laborals i salarials.

Les persones que ara van a viure en una residència són uns nous vells amb molts canvis qualitius, per, sobretot, són molts conscients que són ciutadans i ciutadanes de ple dret i que el fet de viure en una residència no fa que els perdin. Són membres d'una societat més informada i crítica i mantenen les capacitats reivindicatives que havien desenvolupat en èpoques anteriors. Per això necessitem tant un canvi profund en el model de provisió de les cures que en garanteixi la qualitat com el reforç de la implicació pública. ■

Entrevista a Dolors Comas d'Argemir i Cendra

Tenim amb nosaltres, a la federació, Dolors Comas d'Argemir i Cendra, una dona coneguda a CCOO des de fa molts anys.

Creiem que la teva llarga i dilatada experiència com a antropòloga, tant en l'àmbit professional com en el sociopolític, és molt significativa, justament en un dels aspectes que ens afecten com a persones grans a la federació, que són els treballs de cura, en tant que receptores i cuidadores de les famílies, sobretot les dones grans.

Has estat directora d'una de les publicacions que hem tingut oportunitat de llegir: *El cuidado importa. Impacto de género en las cuidadoras y cuidadores de mayores y dependientes en tiempo de la COVID-19*.

En referència a aquesta publicació, explica'ns els aspectes que consideris més rellevants.

Vull parlar primer d'aquesta publicació perquè és fruit d'una investigació que vam fer durant la pandèmia de la COVID-19. Jo fa anys que treballo sobre temes de cura i quan va esclatar la pandèmia em va cridar l'atenció que no es preveia res en relació amb les residències i vaig pensar que seria un dels llocs on podia haver-hi una expansió molt gran del virus, però **no es va tenir en compte ni des del punt de vista epidemiològic ni polític**. També vull posar en relleu que a l'estudi **van participar deu universitats espanyoles: dues de Catalunya i vuit de la resta de l'Estat espanyol**, amb cinquanta-quatre investigadors i investigadores. Per tant, el treball va abastar el conjunt de l'Estat. Vam focalitzar l'estudi en les cuidadores. Per què? Precisament perquè quan parlem de cures i de persones grans parlem de dones, sobretot perquè les cuidadores són bàsicament dones, tant

si ho fan en l'àmbit de les famílies com si ho fan de manera remunerada, i també perquè les que rebran les cures, majoritàriament, són dones, ja que les dones tenen una esperança de vida més elevada que els homes.

I què va passar durant la pandèmia? Durant la pandèmia, inicialment, no es van tenir en compte ni les residències ni els sectors més vulnerables de la societat. A vegades diem que no va ser solament una pandèmia, sinó una **sindèmia, la qual cosa vol dir que un virus, que és biològic, no ataca tothom de la mateixa manera**. Les conseqüències tenen molt a veure amb les vulnerabilitats que hi ha a la nostra societat i les anàlisis que s'estan fent ho confirmen. Vam viure una situació inèdita que no ens havíem imaginat mai. **Un virus que va afectar selectivament la població**. I és veritat que el virus podia contagiar totes les persones de totes les classes socials i de totes les edats, però també és cert, com he dit abans, que va matar més els que eren més vulnerables i, entre ells, les persones grans i, sobretot, les que vivien en residències.

Podries aprofundir una mica en el que recolliu en l'informe pel que fa al paper de les famílies?

Cal subratllar que **les que cuiden, principalment, són les dones**. En el cas de les famílies és claríssim: existeix la bretxa de la cura. Podem afirmar que cuidar empobreix perquè treu a les dones oportunitats de fer altres coses o han d'abandonar feines per poder dedicar-se a cuidar. Això les empobreix perquè no només repercuteix en salaris més baixos, sinó que també repercuteix en les pensions, que són més baixes, i, per tant, **hi ha una pobresa femenina que**

esdevé especialment palesa en les edats més grans.

Però què va passar durant la pandèmia amb les famílies? Doncs que bàsicament es van quedar soles davant d'aquells casos en què hi havia una situació de dependència a casa seva. Van ser conjuntures de forta intensitat, de molt esgotament, d'haver d'afrontar situacions inèdites, ja que el sistema sanitari estava col·lapsat. Cal imaginar-se què significa, sobretot, per a persones amb deteriorament cognitiu, estar tot el dia a casa, sense saber gaire què fer. És molt estressant tant per a la persona cuidada com per a la que cuida. Aleshores hem comprovat que hi ha hagut un empitjorament molt greu de la salut de les persones que ja tenien problemes de salut previs.

Vosaltres heu fet algunes propostes que ens agradaria que poguessis comentar, tant des de les polítiques públiques com des del disseny pròpiament d'un model. Què ens podries dir?

El primer punt: **el dèficit**. La pandèmia va posar en evidència les carències del model d'atenció a la dependència que tenim. Quines són aquestes carències? És un model fortament assentat en les famílies i en les dones, i en uns moments en què la necessitat de cura es fa més llarga, més complexa, més difícil d'afrontar, la família segueix sent el pilar bàsic.

El segon punt: **les polítiques públiques són febles, i Catalunya és al vagó de cua en l'aplicació de la llei de la dependència**. És una de les comunitats autònomes on hi ha més llista d'espera per ser avaluat en la dependència o per rebre un servei un cop la tens reconeguda.

El tercer punt: arriba un moment en què les famílies no poden atendre correctament la persona per la complexitat de la seva dependència i perquè també cal treballar, fer altres coses. **La major part de les persones volen envellir a casa i no a les residències**, que diria que han millorat respecte del que eren els antics asils, només faltaria! Però la seva organització és la d'un sistema d'hotel caserna o, per dir-ho més suaument, una mena d'hotel hospitalari. Per què? Perquè són llocs molt despersonalitzats. Quan una persona hi entra deixa de tenir control de la seva vida. Hi ha uns professionals que li diuen a quina hora ha de menjar, sortir a passejar o anar a dormir. Per tant, és un sistema que no ens satisfà.

L'últim dèficit que cal destacar és el laboral. Totes les ocupacions relacionades amb la cura es paguen malament o molt malament. Per exemple, el 80 % de les treballadores de residències estan enquadrades en unes categories laborals baixes i cobren

salari baixos, però volem que cuidin bé, que estiguin contentes i que somriguin. Tot no pot ser. Per tant, **si volem una cura digna, cal dignificar la feina de les treballadores i treballadors que fan aquesta feina**.

Vaig fer una intervenció al Parlament Europeu en l'**Estratègia europea de les cures**. L'alternativa a l'actual model es regeix per una qüestió bàsica: **les persones primer, les persones compten**. Algun col·lectiu ho ha manifestat: "Nosaltres volem tenir els ajuts necessaris per poder tenir independència en la nostra vida". Sembla que per a les persones grans aquest concepte desaparegui. Es proposa que la persona pugui seguir decidint sobre la seva vida amb independència de la seva situació de malaltia, sigui cognitiva o física, i s'apliqui l'**atenció centrada en la persona**. És invertir la situació actual del model que tenim. Cal **potenciar l'atenció domiciliària**. Els serveis de proximitat han d'aconseguir que la persona pugui estar a casa seva el màxim temps possible. Hi ha països que han eliminat les residències, com ara Suècia i Dinamarca, tot i que tenen altres serveis. Hi ha d'haver **uns serveis públics potents**. També cal **canviar el model de residències**. És a dir, han de ser més semblants a les llars.

I la part emocional tant de les persones que van a les residències com de les famílies és molt dura en general?

Sí. També és molt dur comprovar com **s'infantilitzen** les persones grans. **Caldria fer activitats més significatives per a la persona**. Potser per a una dona gran que ha cuidat tota la família és més significatiu triar mongetes que fer un puzzle que no ha fet mai. No és tan difícil buscar aquestes activitats i eliminar les subjeccions. A Espanya, el Govern ha donat un termini per **eliminar les subjeccions** tant físiques com químiques perquè atempten contra la dignitat de la persona.

De cara el futur s'ha de plantejar que **l'alternativa no ha de ser o casa o residència**. Pot haver-hi espais on poder viure, com els **habitatges amb serveis assistits**, que haurien de ser públics si volem potenciar la igualtat d'oportunitats. Els països que han eliminat les residències s'han decantat per habitatges amb serveis assistits.

També caldria abordar tot el que és la qüestió laboral: millors condicions salarials i laborals amb la possibilitat de carreres professionals, perquè el que ens trobem en aquest sector és que hi ha una fuga cap a altres sectors. Es podria potenciar **una certa especialització entre els professionals de la cura**.

Hi ha un element del qual parlem en l'informe, la perspectiva de gènere, i una de les realitats que descriu és la del col·lectiu de dones migrants. Durant la pandèmia, hi ha hagut algun agreujament de les condicions de treball d'aquestes persones?

A les treballadores migrants, les trobem a tots els sectors de la cura: en residències, en l'atenció domiciliària, a tot arreu, però on són més nombroses és en el treball de la llar.

Les treballadores que han patit més durant la pandèmia són les internes. Si la persona que cuidaven es moria, es quedaven sense feina, sense atur i sense casa, és a dir, no només perdien la feina, sinó que perdien el sostre que les acollia. El que és inquietant en aquest sector és que la situació laboral depèn de la bona o de la mala voluntat de qui ocupa. No hi ha inspeccions de treball, perquè la feina es fa en un espai privat. En les feines a domicili també hi ha molta economia submergida.

En cas que hi hagi possibles noves pandèmies, com ha dit l'OMS recentment en algunes notícies, perquè no es repeteixi el que ens ha passat, què caldria fer? Nosaltres hi podem aportar alguna cosa com a sindicat?

Crec que hem oblidat molt ràpidament el que ha passat. Jo, quan he fet compareixences al Parlament, he dit als polítics que caldria fer almenys una reparació moral en relació amb tot el que ha passat. Ha mort molta gent, moltes famílies estan destrossades perquè no han pogut ni acomiadar-se de la persona estimada que ha mort. Què vol dir una reparació moral? Implica reconèixer que potser es podria haver fet millor i, per tant, prendre nota dels errors i dels encerts i del que s'ha pogut aprendre. Aquesta reparació moral no s'ha fet, i em sorprèn. S'ha passat pàgina, i ara tothom continua com si res!

Una nova pandèmia? Jo no soc epidemiòloga, però pel que he llegit valdria la pena no prendre mesures que siguin tan uniformadores com les que s'han pres. Crec que s'hauria d'actuar de manera més selectiva en funció de la vulnerabilitat de les persones.

Va haver-hi cinc o sis països al món que van adoptar mesures diferents i els contagis van ser més baixos.

Sí, els països que van tenir índexs més baixos de contagis són els que van confiar en el fet que la població seria responsable. Aquí ens ho deien tot des de dalt, que és el contrari dels principis de la salut pública. **Vam assistir a una situació en què la democràcia es va interrompre!** Aquí se suposava que tots érem ximplers, especialment les persones grans, amb superprotecció, amb infantilisme.

Per acabar, Dolors, ens agradaria que comentéssis el que recull l'informe sobre el tema de l'edatisme i el tracte en negatiu, acceptat socialment, cap a les persones grans. Creus que l'edat del DNI és rellevant?

Hi ha una suma de factors. És molt important com es verbalitza. La pandèmia ha estat dura, però finalment les més afectades, en nombre de morts, han estat les persones grans. I no hi hem donat gaire importància, com si la vida de les persones grans no tingués importància.

He estat donant suport a Yolanda Díaz, coordinant un dels grups de treball que havia d'elaborar un projecte de país, i em vaig encarregar de les persones grans. **Parlar de persones grans és parlar de tot: de condicions de vida, de salut, de participació, també de cura...** Ha canviat molt la manera d'envellir, perquè cada vegada vivim més anys i aquests anys que guanyem a la vida són en general anys amb bona salut. Es retarda l'edat d'envellir. Alexandre Kalache, que va inventar el terme *envelliment actiu*, afirma que **ha nascut una nova etapa vital**, en la qual se situen els *vells joves*. Perquè fa uns anys, quan la gent es jubilava, moria poc després. Ara el pes que té la població de persones grans és cada vegada més elevat. I cada cop en serem més, també perquè som en un país on la gent no té gaires fills i filles.

Les piràmides de població que ens ensenyaven a l'escola han canviat de forma, i això mateix passa a les famílies. Només cal que mireu les taules del dia de Nadal: hi ha molta gent gran i poca canalla, en comparació. **Com podem pretendre que la família pugui seguir sent responsable de tota la cura?** Es necessiten suports públics suficients perquè es pugui cuidar en bones condicions. És que no podem, és impossible! La generació que ara arriba a la vellesa és la que ha tingut menys fills, ha estat molt infecunda. La gent gran d'avui encara té un important suport familiar de fills i filles, però els que arriben ara a la vellesa no en tindran! **Necessitem més polítiques públiques i més potents.** No som prou conscients com a país d'aquest canvi demogràfic, que és una tendència mundial. Tots els països d'Europa estan envellits, tot i que el Japó és el que més ho està. Hem d'entendre que som una societat diferent, amb molta presència de persones grans, i que som molt útils a la societat i no sols una càrrega. Hem de donar valor a la vellesa.

Moltes gràcies, Dolors, ha estat molt interessant el que ens has explicat! ■

Antonia Pascual i Moreno

Membre del Consell de la Federació de Pensionistes i Jubilats de CCOO de Catalunya

Xerrades sobre els drets dels consumidors

Atenent la demanda de la nostra afiliació, vam entrar en contacte amb FACUA Catalunya, una organització no governamental dedicada des del 1981 a la defensa dels drets dels consumidors, i amb la qual CCOO de Catalunya té signat un conveni de col·laboració.

Des del Sindicat Intercomarcal de Pensionistes i Jubilats de CCOO del Baix Llobregat - Alt Penedès - Anoia - Garraf i FACUA Catalunya vam arribar a un acord pel qual FACUA impartiria una sèrie de xerrades sobre els drets i la defensa dels consumidors i, molt especialment, dels consumidors que són persones grans, dels pensionistes i dels afiliats i afiliades de CCOO a diferents ciutats d'aquest territori com són Vilanova i la Geltrú, Cornellà de Llobregat, Igualada i Vilafranca del Penedès.

En aquestes sessions s'ha explicat als assistents com llegir les factures elèctriques i quines companyies són les que tenen quotes lliures i les que les tenen regulades, així com les que poden ser més avantatjoses per als consumidors. També s'han clarificat aspectes importants dels subministraments d'aigua i gas.

Així mateix, s'ha tractat com hem d'actuar davant dels serveis bancaris i la bretxa digital, que, a més, inclou els serveis públics i sanitaris; com actuar davant de les compres per Internet, la seva seguretat i les condicions de garantia; les agències de viatges, les compres de viatges particulars...

Les persones assistents han pogut formular preguntes i han rebut, per part del ponent, les respostes adequades en cada ocasió. Totes elles han deixat clara la manera d'actuar que requereix cada cas.

S'ha insistit en la necessitat de guardar rebuts i/o tiquets i factures de compra i pagament per poder fer les reclamacions pertinents, els canals de reclamacions existents i el paper fonamental i el suport que ens pot oferir FACUA davant d'aquestes situacions d'indefensió dels consumidors i consumidoras.

Moltes gràcies a FACUA i al seu responsable, Gerard Hernández, perquè ara sabem una mica més en relació amb la manera d'actuar per defensar els nostres drets com a consumidors i consumidoras. També sabem que per a qualsevol problema hem de contactar amb una organització responsable com és FACUA.

Joana Solsona i Serafín Blanco

Federació de Pensionistes del Baix Llobregat - Alt Penedès - Anoia - Garraf

Recordant a Miquel Lluch

El dia 28 de setembre a l'Espai Assemblea de CCOO de Catalunya, amb motiu del primer aniversari del traspàs del nostre secretari general Miquel Lluch, tot un seguit de persones que vam tenir relació amb ell ens vam reunir per compartir records i vivències, i, també, per fer valer les aportacions que, al llarg de la seva trajectòria sindical i personal, ens va deixar com a llegat.

La nostra federació tenia el deure de fer aquest acte en record de la persona que havia dedicat d'una manera tan intensa els seus últims anys a enfortir la nostra organització i a lluitar per la millora de les condicions de vida de les persones pensionistes i jubilades d'aquest país.

A l'acte, hi van participar companys i companyes que van treballar amb ell a l'Ajuntament de l'Hospitalet; persones que van lluitar al seu costat a la Federació de Pensionistes; el diputat Joan Carles Gallego, que va parlar de com va unir la lluita sindical amb la lluita política, i els secretaris generals de la federació estatal Juan Sepúlveda i Julián Gutiérrez.

Tothom va valorar el paper que va exercir en la lluita per millorar les condicions de vida de les persones grans, sobretot a l'hora d'aconseguir unes pensions justes. També va ser un ferm defensor del sistema públic de salut; de la protecció a la dependència, exigint més residències públiques i de més qualitat; dels serveis socials adaptats a les persones grans per posar fi a les desigualtats socials i per millorar l'atenció domiciliària i les cures; de l'abordatge de la bretxa digital per evitar discriminacions a l'hora d'accedir als serveis, o de l'envelliment actiu, entre d'altres.

Les paraules que li va dedicar la seva companya, Àngels Marcuello, van ser molt emotives, en recordar aspectes de la seva vida més personal i familiar.

Des del punt de vista personal, cal destacar la seva lucidesa mental, la seva capacitat per analitzar les situacions i plantejar solucions, la seva visió de futur, el seu compromís amb la lluita de la classe obrera per millorar les seves condicions i per avançar cap a un món millor, la seva generositat i la seva dedicació. Persones com el Miquel són absolutament imprescindibles.

A l'acte, conduït per la nostra companya Estrella Pineda, tant Jaume Gabarró, secretari general de la federació, com Javier Pacheco, secretari general de CCOO de Catalunya, van adreçar paraules d'agraïment i de reconeixement a la trajectòria sindical del Miquel.

L'acte va finalitzar amb el cant de *La Internacional* i *Els Segadors* per la Coral Roig Encès. Sempre en el nostre record. Salut i lluita! ■

Jaume Gabarró

Secretari General de la Federació de Pensionistes i Jubilats de CCOO de Catalunya

L'edatisme, en qüestió. L'edat no ens defineix. A la joventut i a la vellesa defensem els nostres drets

El 18 d'octubre es van realitzar les jornades d'Acció Sindical titulades "L'edatisme, en qüestió. L'edat no ens defineix. A la joventut i a la vellesa defensem els nostres drets". Van intervenir-hi Joan Barrera i Riba, síndic de greuges de Cornellà i periodista; Mercè Civit i Illa, diplomada en Treball Social i vicedegana del Col·legi de Treball Social de Catalunya; Dolors Comas d'Argemir i Cendra, catedràtica d'Antropologia Social de la Universitat Rovira i Virgili, i Josep Torrecillas, secretari d'Institucional i Acció Sindical.

Es va posar de manifest que amb el terme *edatisme* es fa referència a la discriminació i als prejudicis basats en l'edat, ja sigui cap a persones joves o grans, i que no es visibilitzen prou, sinó que fins i tot estan normalitzats a través del llenguatge i en la comunicació.

Joan Barrera, en la seva ponència "Envel·lir a la nostra societat. La importància de la diversitat en el procés d'envelliment", va manifestar que s'ha de combatre l'edatisme, ja que cal promoure la igualtat i la justícia en totes les etapes de la vida. Va plantejar també que s'han de trencar aquests conceptes i treballar per una imatge de l'edatisme en positiu. Per aconseguir-ho, el millor espai d'actuació és el de les ciutats o pobles amb la finalitat d'obtenir un altre model, ja que l'actual està pensat per a la gent adulta i discrimina els infants i la gent gran.

Joan Barrera va plantejar que cal donar valor a la vellesa, realçant les aportacions que, per la seva experiència, fan les persones grans a la societat, amb l'objectiu d'erradicar l'edatisme i els estereotips que homogeneïtzen i discriminen les persones grans, i de garantir la seva inclusió i participació en la societat.

D'altra banda, Mercè Civit, en la seva ponència "Els drets de les persones grans. El biaix de gènere", va proposar cinc grans eixos, inspirats en la declaració de les Nacions Unides i descrits en els documents dels drets humans per a persones grans, i que el Consell de la Gent Gran de Catalunya va aprovar el setembre del 2023: la Carta de drets i deures de la gent gran de Catalunya.

Assistents a les jornades d'Acció Sindical.

Els cinc eixos que va suggerir són els següents: a) Dignitat; b) Independència; c) Autorealització; d) Assistència, i e) Participació. També va fer menció del biaix de gènere, i va ressaltar que les dones envelleixen soles, més pobres i més malaltes que els homes. En aquest sentit, hi ha tres grans desigualtats que afecten les dones grans: a) La solitud no desitjada; el 2020, a l'Estat espanyol, més de 4,8 milions de persones vivien soles, i d'aquestes, el 54 % eren dones; b) La situació econòmica de les dones grans, que tenen pensions més baixes i que pateixen la manca de reconeixement del treball informal al llarg de la vida, i c) Les condicions de salut de les dones grans, que tenen més autopercepció de cronicitat, a més de dificultats en les activitats de la vida diària, presència de dolor i trastorns en la salut mental, com ara la depressió.

Va esmentar que les dones grans són les invisibles dels invisibles, a més de patir una doble discriminació per ser dones i per ser grans. Una invisibilitat que, a vegades, quan se supera, es fa a través de dinàmiques patriarcales.

Dolors Comas va fer la penúltima ponència sobre "Envel·lir activament: condicions de vida, de salut, de participació i de cura". En la seva intervenció, va explicar que el model de cures és insatisfactori i insuficient. En l'actualitat, hi ha moltes necessitats de cura i tenim un sector professional molt precari i amb dificultats de garanties laborals.

Respecte de les residències, va manifestar que pre-

senten un dèficit important i que el model de gestió residencial és el que podríem anomenar un *sistema hotel·ler*, ja que les persones grans s'han d'adaptar al sistema de la institució.

L'alternativa al model actual s'ha de regir per una qüestió bàsica: les persones, primer, perquè les persones compten. En aquest context, es proposa que la persona pugui continuar decidint sobre la seva vida amb independència de la seva situació i que s'apliqui l'atenció centrada en la persona. Cal potenciar l'atenció domiciliària, és a dir, apostar perquè els serveis de proximitat aconseguixin que la persona pugui estar-se a casa el màxim de temps possible, un fet que és el desig àmpliament majoritari de les persones grans. També cal potenciar els habitatges amb serveis assistits, que haurien de ser públics si volem potenciar la igualtat d'oportunitats.

Finalment, Comas va acabar la seva intervenció dient que queda molt camí per assolir una major igualtat entre homes i dones. La bretxa de gènere en les cures constitueix el nucli dur de les desigualtats de gènere, i això té un elevat cost per a la salut de les dones. A més, ha penalitzat el seu recorregut laboral, cosa que repercuteix negativament en les pensions que reben, que són més baixes que les dels homes.

L'última ponència va anar a càrrec de Josep Torrecillas, secretari d'Institucional i Acció Sindical de la Federació de Pensionistes i Jubilats de CCOO de Catalunya, el qual va presentar propostes sindicals per a la defensa dels drets de les persones grans. Concretament, va plantejar onze propostes, que, resumides, serien les següents: 1) Conscienciar sobre els estereotips i els prejudicis de l'edatisme; 2) Fomentar les relacions intergeneracionals; 3) Impulsar un pla de xoc contra l'edatisme; 4) Potenciar la sensibilització i l'educació; 5) Promoure campanyes contra la discriminació per edat; 6) Definir una estratègia de comunicació per visibilitzar la gent gran en els mitjans de comunicació; 7) Fomentar la participació activa de les persones grans, potenciant especialment la participació de les dones; 8) Implantar plans estratègics d'envelliment i el programa "Ciutats i pobles amics amb la gent gran"; 9) No ser excloses de cap tractament o prova únicament per motius d'edat, millorar els recursos i els serveis del sistema sanitari públic, reduir les llistes d'espera i donar suport a la salut física i mental de les persones grans; 10) No patir discriminació digital, i 11) Establir una legislació antidiscriminació per edat. ■

Xerrada sobre la protecció jurídica de la gent gran davant del dret de successions a CCOO del Baix Llobregat - Alt Penedès - Anoia - Garraf

Escoltant la demanda de la nostra afiliació sobre la necessitat d'ampliar la seva informació sobre tot allò que envolta el món de les successions, el Sindicat Intercomarcal de Pensionistes i Jubilats de CCOO del Baix Llobregat - Alt Penedès - Anoia - Garraf vam organitzar una xerrada informativa adreçada a l'afiliació emmarcada en una política d'atenció i informació integral a les persones grans.

L'acte va tenir lloc el **dijous 9 de novembre a la sala d'actes de CCOO del Baix Llobregat** i les explicacions van anar a càrrec de l'advocat Pau Núñez Aixalà, col·laborador del sindicat des de fa més de deu anys i molt solvent en la matèria que va tractar. Els temes que van despertar més interès de la xerrada van ser:

- El testament com a negoci jurídic *mortis causa*.
- Tot allò relacionat amb les últimes voluntats, la legítima i la quarta vidual.
- El desheretament, l'hereu i el legatari.
- La divisió de béns i l'estalvi en despeses notariales i fiscals.
- L'ordre de delació dels parents i l'usdefruit del cònjuge i/o del convivent.

Una vegada feta l'exposició, els assistents van realitzar tot tipus de consultes, les quals, amablement, van ser contestades per part del ponent.

A CCOO apostem per tractar l'envelliment actiu de la població com un procés natural i progressiu, on volem incidir institucionalment per establir accions de millora de la qualitat de vida a través de la salut, el benestar psicològic i l'equilibri emocional, que permet posar en valor les conviccions i les idees pròpies, compartir en col·lectiu i aprendre al llarg de la vida de les persones.

En vista de l'èxit de la xerrada i de la importància dels temes relacionats amb la qüestió jurídica de les successions, volem donar-hi continuïtat en el temps i extensió a altres localitats del territori.

Joana Solsona i Serafin Blanco

Pensionistes i Jubilats de CCOO del Baix Llobregat - Alt Penedès - Anoia - Garraf

SUMARI

Un any més, les pensions pujaran

No fa gaire rebíem una carta del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions en què ens informaven d'un augment del 0,25 % de les nostres pensions: era l'època en què governava el PP. El Govern de Mariano Rajoy posava l'accent a retallar la despesa de les pensions.

D'això, no fa gaires anys i, per sort, amb el Govern del PSOE-UP les coses van canviar. A mitjan 2021 el Consell de Ministres va aprovar el Projecte de Llei per a la reforma de les pensions, fruit de l'acord amb CCOO i UGT i la patronal a la Mesa del Diàleg Social. Va ser un acord important, atès que les reformes anteriors es basaven a retallar les pensions i, com a conseqüència d'això, a empobrir més els pensionistes.

El moviment de pensionistes i jubilats, en què CCOO hem estat molt actius, ens hem mobilitzat durant anys per aconseguir millores en les nostres pensions. Les mobilitzacions d'aquests anys no han estat en va: hem aconseguit els objectius que fa temps que reivindicuem.

Fruit de l'acord a la Mesa del Diàleg Social el 2023, les persones pensionistes ja hem experimentat un augment del 8,5 % de les nostres pensions, amb la qual cosa s'han acabat els augments del PP del 0,25 %. També es van augmentar les pensions no contributives, les mínimes, i es va avançar per posar fi a la bretxa de gènere.

No sabem què hauria passat amb les nostres pensions si en aquestes últimes eleccions generals haguéssim tingut un govern involucionista... D'acord amb el que deien els seus dirigents, el seu objectiu era tornar al passat, és a dir, retallar de nou les pensions. La qüestió és que s'ha revalidat de nou el Govern progressista i les nostres pensions no es veuran afectades en negatiu. Les pensions contributives per a l'any 2024 es revaloraran en un 3,8 %, que és el resultat de l'increment mitjà de l'índex de preus de consum (IPC), entre desembre del 2022 i novembre del 2023, amb la qual cosa es garanteix el poder adquisitiu de les persones pensionistes d'acord amb l'evolució de l'IPC. També pujaran les pensions mínimes per sobre de l'IPC, ja que es revaloren entre un 5 % i un 7 % i les pensions de viduïtat per a persones amb càrregues familiars, que pujaran un 14 %, i les pensions no contributives, que ho faran un 6,9 %.

Sens dubte hem de dir que això ha estat fruit de la negociació dels sindicats i en concret de CCOO que ha fet possible la revaloració de les nostres pensions en general, però també d'aquelles pensions mínimes i no contributives per anar recuperant millors pensions i millors condicions de vida. ■

Jordi Clua

Secretari general de la Federació de Pensionistes i Jubilats del Vallès Oriental - Maresme - Osona

Complemento de **maternidad/paternidad**

Todos los trabajadores que se han jubilado desde el 1-1-2016 al 3-2-2021 pueden solicitar el complemento con carácter retroactivo a la fecha de su jubilación.

Tienen derecho los dos conyugues al 100%.

El importe del complemento es el siguiente: 5% con 2 hijos; 10% con 3 hijos; y 15% con más hijos.

Desde hace dos años estamos tutelando estas reclamaciones desde la Federación. Se han beneficiado 73 compañeros y han cobrado, hasta el momento más de 276.000€ solo de atrasos.

IMPORTANTE: Estas reclamaciones tiene una prescripción de 5 años y esta se empieza a cortar desde Diciembre del 2019. **NO DEJEIS QUE OS PRESCRIBA LA RECLAMACION.**

En la actualidad el INSS tiene asumida la regulación

de estas situaciones, pero en algunos casos sigue oponiéndose por lo que es conveniente tener un buen asesoramiento, sobre todo en las jubilaciones voluntarias. ■

Pensions i nova legislatura

El resultat de les eleccions i la votació de la investidura al Congrés han donat aire, també, a les perspectives sobre la suficiència i la sostenibilitat de les pensions. El marc normatiu aprovat pel Govern de progrés els anys 2021 i 2023, que anul·la els efectes tòxics de la reforma de les pensions del PP del 2013, juntament amb l'efecte positiu que ha tingut sobre el mercat de treball la reforma laboral, donen més solidesa al sistema.

Però, tot i així, malauradament, encara queda molt per fer per garantir a tothom l'accés a una pensió digna.

Recordem que, en l'àmbit de l'Estat, aquest octubre, dels 10 milions de pensions, 5,6 milions estaven per sota dels 1.000 €. A Catalunya, la mitjana de les 1.773.963 pensions pagades era de 1.245,62 € (de 1.370,15 € si ens circumscrivim al règim general). A més, hi pesa, i molt, el biaix de gènere. Les dades de l'Idescat del 2021 situen la pensió mitjana dels homes en 1.632,67 €, per 967,67 € en el cas de les dones. Aquí es veu la forta diferència entre la mitjana de les jubilacions (1.577,45 €) i les pensions de viduitat (934,9 €), les perceptores de les quals són majoritàriament dones. Alhora, hi ha també un fort biaix relatiu a l'edat, amb una mitjana de pensió contributiva de les dones de 65 a 74 anys de 1.168,85 €, que es redueix a gairebé la meitat (634,91 €) en el cas de les dones més grans de 85 anys.

En termes de suficiència, per tant, no ens podem donar per satisfets, i menys encara en un entorn d'inflació que impacta especialment en els productes més presents al cistell de consum dels pensionistes (energia, alimentació, habitatge...), i quan queda encara molt de recorregut en aspectes centrals, com el nombre de places públiques a les residències o la qualitat de les polítiques per fer front a la dependència. Si la composició, polièdrica en termes ideològics, de la majoria de la investidura serà suficient per fer front mitjançant reformes i pressupostos al repte que suposa el greuge que es fa a moltes persones pensionistes, està per veure. La reforma del desembre del 2021 recupera, i no és poc, l'obligació de garantir el poder

adquisitiu per al conjunt dels pensionistes, però això, malauradament, no serà suficient per pal·liar la situació d'incertesa i precarietat a moltes llars.

La situació és ben diferent pel que fa a la sostenibilitat del sistema. Aquí la reforma laboral ha permès crear més i millor ocupació, amb rècords d'afiliació a la Seguretat Social (20,82 milions a l'Estat). També han crescut els ingressos per cotització, del gener a l'agost, un 9,8 % en relació amb el

mateix període de l'any passat. El darrer informe del Ministeri de Treball i Economia Social transmet una perspectiva molt positiva sobre l'evolució de la relació entre ingressos i despeses, que es beneficiarà de mesures com el mecanisme d'equitat generacional, que, en conjunt, redueixen la mitjana de despesa en pensions en relació amb el PIB al 12,4 %, en el període del 2022 al 2050.

Cal, però, tenir cura amb els relats. La dita del llop i de com els pensionistes d'avui es mengen les pensions dels de demà és una de les narracions preferides d'aquells que volen sembrar la discòrdia i la desconfiança en el sistema. En aquest nou període legislatiu tornarem a veure ofensives que se servirán d'aquesta retòrica per intentar confrontar unes cohorts demogràfiques amb d'altres per aprofundir la polarització i treure guanys en clau demoscòpica. Davant d'aquesta realitat s'imposa transparència i qualitat tant de les dades com de les polítiques que es vulguin desenvolupar. En el primer dels casos esdevé esclaridora la recent publicació *La coartada demogràfica y el discurso de la involución en España*, coordinada per Andreu Domingo i editada per Icaria Editorial. Les aportacions d'experts com Pau Miret sobre la solidaritat intergeneracional o la sostenibilitat del sistema en clau demogràfica fan palès fins a quin punt, avui, la principal amenaça sobre el sistema no es presenta en clau socioeconòmica, sinó en clau purament ideològica. ■

Ricard Bellera

Responsable de Treball i Economia de l'Executiva de CCOO de Catalunya

La porta violeta de les terres gironines: Dones que han fet empemta: Aurora Picornell

col·lecció
AURORA
PICORNELL

Aurora Picornell, membre de l'esquerra anti-feixista i del Partit Comunista, i lluitadora per l'alliberament de la dona i, sobretot, de les idees era mallorquina.

La notícia que explicava que es van trobar les seves restes i les de les altres companyes de lluita va aparèixer fa pocs mesos, en concret, el novembre passat, i aquesta nova Llei de memòria democràtica, aprovada a finals del 2022, n'ha fet urgent el relat. Les companyes de CCOO de Mallorca ens van demanar que ho publicuéssim al nostre espai violeta de les comarques gironines, a la revista *Pensionistes. La nostra veu*.

La periodista Aina Vives va escriure aquest article per al diari El Punt Avui el novembre del 2022, i ara en reproduïm la major part.

"Si posem nom de dona a la Segona República, a Mallorca es dirà Aurora Picornell. Ella escenifica l'esperança i l'alliberament de les dones en un moment de la història massa recent. Han transcorregut 85 anys d'ençà que l'assassinaren. Fins ara, creien que les havien executades a la creu del cementiri de Porreres. Aquest novembre el cos de Picornell va ser trobat a la fossa número 3 del cementiri de Son Coletes, a Manacor, juntament amb el de quatre dones més. Ella ha estat identificada. Els resultats de l'ADN de les altres dones encara no són conclouents.

El governador civil de Balears, Mateu Torres Bestard, va firmar la posada en llibertat d'**Aurora Picornell**, i la de Roger del Molinar, Catalina Flaquer i les filles Antònia i Maria Pascual Flaquer de can Salas, per al dissabte de Reis del 1937.

Aquell dissabte de Reis, la filla de Maria Pascual, Natàlia, i la d'Aurora Picornell, Octubrina, les varen anar a visitar. Els havien concedit un permís especial. Mai més les tornaren a veure.

Devers les 9 de la nit, un grup de falangistes les anaren a cercar per portar-les a la mort. Varen tocar la campaneta i les varen cridar: 'Salgan, que las piden.' Aurora Picornell es va acomiadar de les companyes. Era conscient que no li donaven la llibertat: 'Em conduiran a la tàpia', els digué.

Ara, gràcies als estudis realitzats per l'osteòarqueòloga Almudena García-Rubio, directora del projecte d'Aranzadi a Balears, que desenvolupa el Pla de fosses,

sabem que la varen torturar i assassinar. Han documentat tres orificis de projectil al crani d'Aurora Picornell, de manera que no va morir afusellada com havien pensat, sinó que va ser executada a trets de pistola.

Em dic Aina Vives, vaig néixer una nit de Reis, el 5 de gener del 1970. Soc a prop dels 53. Form part d'una generació que va viure el tardofranquisme, una època en què l'educació obligatòria era exclusivament en castellà; l'avortament, pecat mortal, i la violència de gènere no existia. Durant la Transició, a l'escola no ens parlaren de la Segona República ni de la Guerra Civil i, encara menys, del franquisme. Vam patir censura pactada.

Quan demanava a la meva padrina Aina per la Guerra Civil, bàsicament es limitava a contar el tiroteig que hi va haver a l'escalonada del Calvari, a Pollença (Mallorca), o quan l'exèrcit rebel va prendre Monti-Sion, l'edifici de l'ajuntament. Record, també, la frase amb la qual tancava la conversa: 'Que mai més no torn.' I aquell silenci.

Els de la meua generació fins i tot podríem incloure els nostres pares i mares. Els varen robar aquesta part de la història massa recent, i és gràcies a la feina ingent dels historiadors i de les associacions, com la de Memòria de Mallorca i, ara, el Govern balear, que es posa nom i cognoms als cossos exhumats d'aquella atrocitat anomenada *Guerra Civil* i els fan entrega del certificat de víctimes del franquisme, a través de la Secretaria Autònoma de Memòria Democràtica.

El dia de Tots Sants a Mallorca vàrem tornar a alleugerir el dolor dels familiars de les víctimes i ho vàrem fer homenatjant Aurora Picornell. A la fi, han trobat la dona que ha esdevingut un símbol per a l'esquerra: feminista, antifeixista i pacifista.

Ara que han trobat n'Aurora, ara més que mai, cal remarcar una frase que li ha estat atribuïda: '**! les idees? Amb quines bales matareu les idees?**'

Perquè, ara més que mai, els valors democràtics estan en franca decadència." ■

Montserrat Guanter Salart

Sindicat de Pensionistes i Jubilades de CCOO de les Comarques Gironines

25N - Dia Internacional de l'Eliminació de la Violència envers les Dones

La **violència masclista** és la manifestació més extrema de la desigualtat existent entre els homes i les dones, tal com recullen instruments internacionals de drets humans (entre els més recents el Conveni del Consell d'Europa sobre prevenció i erradicació de la violència contra la dona i la violència domèstica). El que diferencia aquest tipus de violència és la raó que la mou: una concepció de les dones com a subordinades als homes.

El **maltractament** cap a la gent gran, sustentat en l'edatisme, té cara de dona i pot tenir lloc per diversos factors personals, econòmics, psicològics o relacionals entre maltractador i víctima; no obstant això, la violència masclista té una motivació de control i de dominació que respon a patrons patriarcals.

Les dones grans experimenten la **discriminació** de gènere en major mesura que les dones joves, i la discriminació per edat més que els homes grans. Aquesta doble discriminació és la base de la invisibilitat de la violència masclista contra les dones grans. Els mitjans de comunicació generalment associen la violència masclista amb dones joves o de mitjana edat, i no amb dones de més de 65 anys. Fins i tot les campanyes de sensibilització i els recursos especialitzats estan molt poc enfocats cap a les víctimes de més edat.

Sovint, l'entorn social i familiar, i fins i tot els i les professionals de l'atenció sanitària i social (des d'una perspectiva androcèntrica) relacionen lesions i comportaments que associarien fàcilment a la violència masclista en dones més joves, quan es tracta de dones grans relacionen amb el procés d'envelliment. Tot i això, aquests símptomes en realitat són causats per l'abús, la negligència i altres manifestacions de la violència perpetrades per la parella.

La **invisibilitat**, la socialització en un sistema patriarcal, les múltiples formes de violència que han patit (física, sexual, econòmica, social), l'elevada percepció de risc que mantenen, l'impacte a l'estat de salut actual del binomi violència patida més deteriorament associat a l'envelliment, i la solitud. La violència de gènere contra les dones grans és un fenomen menys denunciat i menys atès i entès per l'entorn i els recursos públics. La invisibilitat d'aquest tipus de violència també apareix per una manca d'auto

reconeixement com a víctimes, cosa que dificulta que demanin ajuda o denunciïn.

L'abordatge de la violència masclista en dones de més de 65 anys requereix un **enfocament específic**, tant pel que fa al seu procés de conscienciació com a víctimes, com a la informació sobre els seus drets i els recursos de protecció i suport disponibles. L'orientació de les polítiques públiques i els recursos d'atenció a les víctimes també han d'incorporar la perspectiva d'edat, la diversitat cultural i a la situació local (àmbit rural, semi urbà, grans ciutats, etcètera).

Les **respostes** seran apropiades si tenen en compte les necessitats, les particularitats i la situació en què es troben les dones grans víctimes de violència masclista, les dificultats per obtenir suport, els sentiments de vergonya, culpa i resignació que pateixen, i els obstacles per a accedir als serveis.

- És necessari: Enfocament de gènere en els recursos socials i sanitaris destinats a atendre les persones grans.
- Imprescindible: Enfocament de curs vital en la resposta institucional a la violència masclista, bretxa entre l'àmbit rural i urbà i la necessitat de comptar amb la perspectiva de les dones en l'anàlisi, el disseny, la implementació i l'avaluació de les iniciatives destinades a donar resposta a les vostres necessitats.
- Urgent: Engagar actuacions de sensibilització, prevenció, acompanyament i protecció per a les dones grans per erradicar de l'imaginari col·lectiu l'edatisme en la violència masclista. ■

Dones pensionistes

SUMARI

Memòria i Gènere: Viaje a la ruta de las Recoveras

Los viajes que proponen nuestra federación tienden siempre a tener un triple objetivo: Cultura, Mujer y Memoria.

En el caso del viaje que hicimos, del 24 al 30 de octubre, más de 100 personas por los pueblos blancos de Málaga hacia Cádiz, Serranía de Ronda y el Campo de Gibraltar, recogen totalmente estos intereses. Y lo hemos hecho con la ayuda y complicidad de entidades memorialistas como ASPA (Asociación Andaluza por la Solidaridad y la Paz), Comisiones obreras de Málaga, Y ASC la Desbandá. Además, allí nos acompañaron y pudimos conocer a fondo el Foro por la Memoria del Campo de Gibraltar y la Asociación de Familiares de Represaliados por el franquismo en la Saucedá y el Marrufo.

No quiero hacer una crónica detallada de todos los lugares que visitamos, ni de la espléndida acogida que recibimos en todas partes, sino más bien destacar aquellos espacios memorialistas que nos impresionaron en el corazón y nos hicieron conocernos y reconocernos como una generación que ha vivido la posguerra, y que en nuestras familias, en muchas de ellas, hubo abuelos o padres represaliados que

sufrieron en sus propias carnes, y por extensión en la familia, la barbarie de la dictadura impuesta contra la democracia a base de sangre.

Empezamos por visitar el cementerio de S. Rafael malagueño y en él la pirámide monumento, con los nombres encontrados en una de las fosas comunes del propio cementerio. Málaga fue ocupada el 8 de febrero de 1937. Pero fue el **cementerio de San Rafael** el lugar donde los fusilamientos se llevaron a cabo de forma masiva y los enterramientos en fosas comunes, menos contados casos que las familias reclamaron el entierro pagando un elevado coste.

El recorrido desde la prisión provincial (donde se les había hecho un simulacro de juicio) era relativamente corto, de apenas un kilómetro. Los momentos de la notificación, la llamada de esa noche, y el traslado son difíciles de describir con palabras (aunque algunos descendientes nos lo explicaron), y muestra de ello dan algunos casos de muerte durante el mismo traslado. La asociación asegura tener datos documentales que prueban que 4.471 personas fueron fusiladas, solamente en la capital y enterradas en ese cementerio en el que se ha levantado el monumento.

De esas víctimas se calcula que el 2,5% eran mujeres. Algunas de ellas eran criadas y porteras (delatadas por sus señoritos), las menos militantes de partidos y sindicatos y el grupo más numeroso lo constituyen las mujeres procedentes de los pueblos de la provincia, generalmente mayores, casadas o viudas, acusadas de ser las incitadoras de los hechos de resistencia acontecidos en el verano del 36, o no pocas veces estaban determinadas por el parentesco que las unía a muchos sindicalistas (padres, maridos o hermanos) responsables de partidos o combatientes del lado republicano.

El desprecio por la vida que exhibieron el ejército golpista y el italiano, también en la persecución de la población civil en la llamada Desbandá o huía, tanto en la forma como en el desarrollo, al amparo de la voz de Queipo de Llano y del fiscal de Málaga, "El Carnicerito" Carlos Arias Navarro, revelan, elocuentemente, el desprecio por las vidas de los considerados *rojos o rojas*.

Fuimos a ver parte del recorrido de la Desbandá. La carretera de Málaga a Almería el 7 de febrero de 1937 acoge la mayor Apocalipsis vivida por la población civil en su éxodo como límite de un sufrimiento que enloqueció a muchas personas. A Málaga habían llegado un gran número de vecinos de la Sierra del Sur y del noroeste de la provincia huyendo, corriendo, escapando, del avance de las

tropas golpistas que acaban entrando en Málaga el día 8. Pero la caída de la ciudad atrapó a un gran número, imposible de cuantificar, de población civil. Unos quedaron en pueblos cercanos, o intentaron volver a sus casas y también fueron perseguidos y ejecutados, y los que más intentaron llegar hasta Almería sufriendo los bombardeos por tierra, mar y aire. Algunos testimonios supervivientes explican cómo fueron bombardeados por la marina y la aviación, tiroteados al pasar cerca de algún cementerio hasta llegar a Motril. Y antes de llegar allí, le dieron larga a las compuertas de un río y varios o ciento de personas murieron ahogados. En total se calculan entre 3.000 y 5.000 muertes. Resultó emotiva y escalofriante la narración de los acompañantes de la Asociación para la Memoria de la **Desbandá** sobre esos hechos y de cómo quieren mantener viva la memoria colectiva todos los meses de febrero.

El primer día de nuestra llegada a Málaga no dio tiempo para hacer un recorrido cultural que si hicimos el último día. El castillo **Gibralfaro** y la **Alcazaba**, muy bien conservados, son claros ejemplos de la antigüedad de la ciudad y del paso por ella de la cultura árabe.

No menor fue nuestra inmersión cultural el día que fuimos a Bolonia y Tarifa, donde pudimos visitar, con total tranquilidad el conjunto arqueológico de **Baelo**

Claudia. Se trata del conjunto urbano romano más completo de toda la península Ibérica.

También en la ciudad de Medina Sidonia nos fue posible visitar los vestigios romanos que albergan y corretear por sus calles y callejones que muestran claramente sus esencias árabes.

Nos queda por explicar la parte más emotiva de nuestro viaje, el encuentro con los pueblos blancos y la historia que guardan relacionada con la guerra de España. Jimena, Grazalema, Casares nos esperaban.

A partir de la segunda quincena de agosto del 36 el avance de los sublevados se dirige en tres flancos, uno de ellos actuaría desde los pueblos gaditanos de Arcos de la Frontera y Ubrique acercándose a Ronda. Quizás esta zona no representaba ningún punto estratégico de interés, en el que emplear tiempo y esfuerzos. Eran pueblos pequeños, pobres y mal comunicados. Por tanto, las acciones que se llevasen a cabo debían contemplarse dentro de un plan de avance buscando otro objetivo mayor. Este objetivo era la conquista de Ronda, por cuya ciudad, en manos republicanas, pasaba el ferrocarril que unía el puerto de Algeciras con Granada, ambas ya controladas por los golpistas.

En primer lugar, fuimos a **Jimena de la Frontera**,

donde pudimos visitar y nos fue explicada ampliamente la Casa de la Memoria la Saucedá, inaugurada en noviembre de 2016. Allí un representante de la Asociación de familiares Represaliados por el Franquismo en la Saucedá nos explicó el significado de aquella exposición que no es otro que demostrar la barbarie y el genocidio que se hizo sobre una población civil indefensa. La asociación, a través de la casa, pretende llegar a los vecinos de Jimena y demostrar que la población sufrió mucho la represión del bando golpista ya que se cuentan más de cien personas fusiladas del pueblo y de los que llegaron huyendo del genocidio de la Saucedá y del cortijo el Marrufo. La casa pretende, de manera didáctica y pedagógica, a todos los públicos, desmontar, en palabras suyas *“que las guerras no caen del cielo ni son fruto del destino. Son hombres poderosos quienes las desencadenan para defender sus intereses. Esos es el fascismo”*.

Quedamos emplazados para vernos en el cementerio de la Saucedá, al lado del cortijo el Marrufo, para días después. Allí nos esperaba la misma persona que nos había guiado en la Casa de Jimena, nieto de represaliados, para explicarnos la magnitud de los hechos que acontecieron en ese espacio campestre.

La **Sauceda** había sido una especie de comuna, de aire anarquista, en la que se compartía todo lo que se producía, hasta que llegó el golpe de Estado. Se juntan unos 800 milicianos venidos de diferentes pueblos cercanos, para defender su espacio. Actúa la aviación durante dos o tres días, destruyendo aquella pequeña Guernika. Se desconocen, toda vía hoy, el total de fusilamientos impunes que se hicieron allí. Algunos vecinos que habían huido, después de la Desbandà, vuelven a sus casas pensando que o tienen nada que ocultar, pero el cortijo de El Marrufo se convierte en un campo de concentración. Allí mujeres, niños y hombres son tratados vejatoriamente y acaban fusilados, violadas y exterminados. En el cementerio, cercano a El Marrufo, se encuentran, tras laboriosos trabajos administrativos y judiciales, 28 cuerpos, 13 de ellos identificados y 5 mujeres maniatadas con alambres. Es una nuestra fehaciente de la planificación genocida de los golpistas.

Los crímenes de este tipo se sucedieron en muchos pueblos, casi a diario sin ningún tipo de juicio ni declaración. La mayoría de ellos tuvieron lugar junto a las tapias de los cementerios, tras el famoso *paseillo*. En bastantes casos, unos se encargaban de ir a apresar a los elegidos, y a las tres o las cuatro de la madrugada, eran conducidas hasta allí, después de fuertes palizas, donde les esperaban los verdugos encargados de asesinarlos. Con otros, tras detenerlos, se adoptó la macabra costumbre de obligarlos a cavar por la tarde sus propias tumbas en la que caerían durante la noche. El recuerdo de algunos, pocos, aún vivos y de sus descendientes es estremecedor.

Los mismos hechos pudimos comprobar en el cementerio de **Grazalema**. En una tarde lluviosa, acompañados por el alcalde y concejales del pueblo y de Benamahoma, vimos el monumento que se ha levantado a las 15 rosas de allí. Mujeres que murieron apaleadas, empaladas y vejadas de diversas maneras. Mujeres que sufrieron terribles crueldades cuando fueron arrancadas entre gritos y llantos desesperados de sus familias, para ser conducidas a golpes durante el camino al matadero. Allí lloramos, mezclando nuestras lágrimas con las gotas de lluvia que nos corrían por todas partes y compartimos su dolor cantando Pan y Rosas y ofreciendo un ramo de rosas, con todo el respeto y sentimiento que fuimos capaces para homenajearlas.

Nos quedaba la parte que había sido objetivo principal de este viaje. **Casares** y sus **Recoveras**. Los primeros pueblos de la zona occidental de Málaga que cayeron fueron Casares y Manilva el 8 de octubre de 1936. Casares fue el pueblo donde, según una repetida expresión *"todo el pueblo se vistió de luto"*,

uno de los pueblos malagueños, en relación con el número de habitantes, más afectados por la violencia política. Aún en el otoño de 1937, varias mujeres que habían sorteado la durísima represión que cayó sobre el pueblo, o habían logrado volver después de la *corría*, fueron procesadas y condenadas impunemente, algunas a la última pena.

Nos queda por explicar la parte más emotiva de nuestro viaje, el encuentro con los pueblos blancos y la historia que guardan relacionada con la guerra de España. Jimena, Grazalema, Casares nos esperaban.

Conocimos, por fin, a hija y nietas de Recoveras. Nos explicaron sus historias como se cose una herida, con dolor. Esa mujeres fuertes, valientes, decididas, invencibles que luchaban contra ser arrestadas o la muerte, saliendo de sus casas y recorriendo un largo camino de tropiezos y miedos para hacer el intercambio, estraperlo, matute, contrabando de huevos, queso, gallinas...por azúcar y otros alimentos en la Línea, o Gibraltar. Desde otros pueblos del Campo de Gibraltar también tuvieron que hacer lo mismo para subsistir acabada la guerra y en la larga posguerra, arriesgándose a la delación de vecinos y a ser mal vistas y consideradas rebeldes.

Nuestra sororidad y compañerismo lo expresamos haciendo, junto a un numeroso grupo de mujeres y hombres, el último tramo del recorrido que nos llevaba desde S. Roque hasta Gibraltar. Marchamos juntas, como ellas para arroparse y desahogarse de la represión en que vivían. No es fácil describir los sentimientos que nos acompañaban todo el tiempo después de haberlas conocido y de saber más cosas de las vidas de estas heroínas.

Ojalá, más pronto que tarde, todo el movimiento memorialista, familiar y político, consiga restituir a las víctimas, recuperar la verdad, la justicia, y asegurar la no repetición de unos hechos tan infames y crueles. ■

M Carmen López Romero

Responsable de Dona, Cultura i Memòria
Democràtica de Pensionistes del Bllapag

Planificació d'activitats de Cultura de la Federació de Pensionistes i Jubilats de CCOO de Catalunya

Aquesta planificació ha estat aprovada pels organismes de direcció de la nostra federació per a l'any 2024. Hi pot haver modificacions al llarg de l'any per raó de necessitats i prioritats sindicals, concurrència de dates o altres dificultats.

Aquesta proposta es completarà amb les activitats que planifiquin els territoris i les agrupacions de federacions i/o d'empresa. Totes i tots som federació, i les activitats que fan les organitzacions de pensio-

nistes són activitats de la federació que s'organitzen autònomament o que coorganitzem amb la mateixa federació. Dit d'una altra manera, la federació és tot el territori, la componen totes les organitzacions de pensionistes i no només la de Via Laietana, 16. Hi ha territoris que, en el moment d'elaborar aquest document, no tenen llest encara el seu calendari. Quan el tinguin, els afegirem al calendari general i tindrem cura de no organitzar activitats el mateix dia.

ACTIVITATS:

- **L'any 2024 es commemora el 80è aniversari de l'alliberament d'Europa Occidental (França) dels nazis.** És per aquesta raó que anem dos cops a França, sempre vinculant-los a la Resistència, de la qual van formar part, i per la qual van donar la vida en molts casos, una munió de guerrillers, homes i dones, d'origen espanyol a tots els maquis francesos.

Proposem dos viatges. **Del 9 al 12 de maig: viatge a Menorca: l'illa *minor*, talaiots, anglesos i explotació.** Volem fer un recorregut cultural i actual per una realitat propera, però aïllada. Substituïm l'anada a l'Arieja per aquesta per raons organitzatives. **Viatge al Vercors: 80è aniversari del maquis del Vercors, amb visites al memorial del Vercors i als llocs històrics del maquis, a la casa museu d'Hector Berlioz, a Lió, i a altres llocs d'interès. Són 7 dies i 6 nits. La previsió és per a la quarta setmana de setembre del 2024.** Aquest viatge es coorganitza amb l'Amical Antics Guerrillers de Catalunya. Farem una trobada amb la CGT de Grenoble, amb la qual col·laborarem. A tots dos viatges tindrem molt en compte la perspectiva feminista, sobretot en el cas del Vercors, amb la presència en el maquis de prop d'un centenar de dones que feien tasques d'enllaç i sanitàries. En el cas de Grenoble, es va produir la rebel·lió de *les tuiles* el 1789, l'any de la

Revolució Francesa.

- **Sortides urbanes: aquesta mena d'activitats està tenint una molt bona acollida, fins al punt que la demanda és molt superior al que podem oferir. Tenim un compromís de completar la visita a la Biblioteca Pública Arús, durant el primer trimestre del 2024; la visita als museus de Badalona, el 30 de gener, i una sortida a Sant Adrià de Besòs per parlar de la immigració, el primer trimestre del 2024.**
- **Sortides amb transport públic, preferiblement amb tren (RENFE), cosa que ens permet promocionar el transport públic i simplificar les feines administratives. Sortida i visita a Reus (cultura i moviment obrer), el primer trimestre del 2024, i sortida a la necròpolis de Tarragona, el quart trimestre.** Aquestes visites s'han de coorganitzar amb la Unió Intercomarcal de Tarragona. Visita a la catedral de Girona (el segon trimestre del 2024), que s'ha de coorganitzar amb la Unió Intercomarcal de les Comarques Gironines. **Visita a la Colònia Güell, que s'ha de coorganitzar amb la Unió Intercomarcal del Baix Llobregat - Alt Penedès - Anoia - Garraf, per al febrer. Visita al monestir de Sant Cugat, per al 18 d'abril del 2024, que s'ha de coorganitzar amb la Unió Intercomarcal del Vallès Occidental - Catalunya Central.**

- Col·laboració amb la Secretaria d'Acció Sindical per organitzar xerrades sobre temes d'actualitat, per exemple, la Llei de la gent gran de Catalunya, les pensions, la immigració, etc. Aquestes xerrades es poden fer als territoris, si ho demanen, o en col·laboració.

Nota: si alguna de les activitats programades fins al segon trimestre del 2024 no es pogués fer, mirariem

de fer-les durant el darrer trimestre del 2024. De totes les activitats, n'enviarem informació específica i obrirem la inscripció, que respectarà sempre l'ordre d'inscripció. Obrirem llistes d'espera en cada una. En els viatges seguirem escrupolosament el reglament aprovat pel Consell de la federació, també en aquells que coorganitzem amb altres associacions.

ACTIVITATS DE LES ORGANITZACIONS DE LA FEDERACIÓ

- Federació de Serveis - Grup de Pensionistes i Jubilats: sortida cada darrer dijous de mes (a excepció de l'estiu).

UNIÓ INTERCOMARCAL DE LES COMARQUES GIRONINES

- Gener-febrer: xerrada sobre les pensions.
- Febrer-març: teatre *Neus Català, un cel de plom*, a càrrec de Teresa Gelpí.
- 8 de Març: Dia Internacional de la Dona Treballadora.
- Abril: visita al Museu del Suro de Palafrugell, a la Fundació Can Mario i al Museu de Cultura Contemporània, i possible visita a una fàbrica de suro.
- 28 de maig: xerrada per al Dia Internacional d'Acció per a la Salut de les Dones.
- Juny: xerrada sobre els maltractaments a la gent gran, a càrrec de Mercè Civit.
- Setembre: xerrada sobre l'edatisme.
- Octubre: visita a les ruïnes i el Museu Arqueològic d'Ullastret.
- 25 de Novembre: Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència envers les Dones (violència cap a les dones grans).
- Xerrades sobre la bretxa digital i la sanitat pública amb mobilitzacions al carrer que s'han de concretar.

UNIÓ INTERCOMARCAL DEL BAIX LLOBREGAT - ALT PENEDEÈS - ANOIA - GARRAF

- Gener-abril: taller digital bàsic.
- Gener-abril: taller sobre el registre electrònic.
- Gener-abril: taller d'aplicacions al mòbil.
- Gener-febrer: xerrada sobre el testament vital i la mort digna.
- Gener-juny: tallers de Rummy.
- Gener-juny: taller de ball.
- Febrer: caminada a Vilanova i la Geltrú - Sitges. Visita al Museu de Maricel.
- Febrer: presentació del llibre *La Banda Trapera del Río*, de Paco Pérez.
- Febrer: visita a la Colònia Güell, coorganitzada amb la federació.
- Març: caminada a Molins de Rei, les Escletxes, el Papiol.
- Març: pujada a l'ermita de Collbàs i 8 de Març, Dia Internacional de la Dona Treballadora.
- Abril: sortida republicana a Castelldefels i al refugi de Gavà.
- Maig: visita als edificis obrers de la Colònia Sedó.
- Maig: exposició "Dones del tèxtil" a Igualada.
- Juny: caminada pel Garraf en la diada del medi ambient.

Quedem en espera d'incorporar els programes del sindicats del Vallès Oriental - Maresme - Osona, i de la Catalunya Central - Vallès Occidental. ■

Jordi Ribó i Flos

Responsable de Cultura de la Federació de Pensionistes i Jubilats de CCOO de Catalunya

La difusió de la memòria democràtica: **xerrades, trobades, excursions i viatges**

La jubilació és una nova etapa de la vida que ens permet gaudir del temps amb més llibertat horària. Aquest fet singular possibilita fer noves accions formatives i de coneixement del nostre entorn social.

La nostra condició de pensionistes fa que gaudim de més i millor temps personal, cosa que ens permet fer difusió de la memòria històrica, vinculada a la història del moviment obrer i a altres moviments socials; de la memòria del passat republicà i la guerra, i de la memòria de la resistència antifranquista i la transició a la democràcia, i que ens puguem dedicar a la solidaritat internacional amb la classe treballadora d'arreu i de les comunitats oprimides. Són activitats que podem fer i que fem sempre tenint en compte la qüestió del gènere. En els darrers anys hem acumulat experiència en aquestes accions formatives a través de xerrades, trobades, excursions i viatges de memòria.

Amb el bon mestratge i l'organització excel·lent de la companya Estrella Pineda hem fet viatges de memòria, en clau democràtica i de gènere, arreu del

país: Jaén i Granada, Astúries, Galícia, Màlaga i Càdis, cercant la col·laboració de companys i companyes de CCOO, d'entitats i d'institucions.

Aquesta bona experiència de viatges de memòria s'ha eixamplat amb els que han organitzat altres companys: Jordi Ribó a Occitània i El Bierzo; Marc Sangüesa, Jordi Mayol, Alfons Llopis i Quim Fornés al Maestrat, i Lluís Filella, Jordi Mayol, Pepe Gálvez i Quim Fornés a la Terra Alta, a l'escenari de la batalla de l'Ebre.

Hem fet alguns dels viatges amb la participació d'organitzacions territorials del nostre sindicat i també amb altres entitats de memòria. Hem guanyat en coneixement i en difusió dels nostres valors. Així mateix, hem enfortit la cohesió de la nostra federació i hem aconseguit nova afiliació gràcies a l'interès que han mostrat per participar en les nostres activitats.

Sens dubte, és una línia d'acció que ens dona força, visibilitat i molt interès, i que ens permet continuar organitzats en la nostra federació. ■

Quim Fornés

Professor d'Història i jubilat

Palestina en el context internacional, regional i històric

La causa palestina té unes arrels històriques que no s'inicien precisament el 7 d'octubre del 2023, amb l'atac de l'organització Hamas contra els territoris ocupats. Tampoc no es pot aïllar del context internacional i regional actual.

Des del punt de vista internacional, vivim un moment de tensió perillós: la fi d'un ordre unipolar imposat pels EUA des dels anys noranta, arran de la caiguda del Pacte de Varsòvia i de la URSS. Som en un procés de configuració d'un ordre multipolar i de sorgiment de noves potències. Els EUA i els seus seguidors (Europa, concretament) defensen el seu ordre i la seva hegemonia a través de l'agressió, les guerres, les sancions, la tornada a la carrera armamentista i l'ampliació de l'OTAN. Al mateix temps, constatem un canvi esperançador: són cada vegada més els països de l'Àfrica, l'Àsia o Llatinoamèrica que es rebel·len davant del domini neocolonial nord-americà i europeu. En aquest context internacional, els organismes internacionals sorgits de la primera i de la segona guerres mundials, com és el cas de l'ONU, que ha funcionat durant la guerra freda, ha perdut actualment la seva capacitat no només d'aplicar les resolucions, sinó també de prendre decisions.

L'Orient Mitjà és una regió de gran importància geoestratègica. Alguns experts relacionen el futur del nou ordre internacional amb la potència que acabi controlant la zona. L'Orient Mitjà és el punt de trobada de tres continents, és la regió amb la riquesa energètica més important i és on són els passos marítims crucials i determinants en el comerç internacional (l'estret de Bāb al-Mandab, el canal de Suez, l'estret d'Ormuz i també Gibraltar). Cal destacar la importància de les noves bosses de gas descobertes a la zona oriental del Mediterrani, a les costes de Gaza, a la Palestina ocupada (Israel), al Líban, a Síria, a Egipte o a Xipre, sobretot pel que fa a l'interès d'Europa de no dependre del gas rus. Val a dir que des de sempre les forces colonials han volgut controlar militarment, econòmicament i políticament aquesta regió semblant divisions entre els pobles àrabs (Acords de Sykes-Picot del 1916), repartint la regió entre el colonialisme francès i l'anglès, i creant l'Estat d'Israel (Declaració Balfour del 1917).

Els EUA, a la segona guerra del Golf Pèrsic contra l'Iraq (2003), van llançar la idea d'un nou ordre regional, conegut amb l'eslògan "Anarquia constructiva per a un nou Orient Mitjà". Actualment, tornen a plantejar una ruta de l'Índia per a un nou Orient Mitjà. En totes dues propostes, Israel és la força dominant a l'Orient Mitjà. D'altra banda, la ruta de l'Índia, que té com a punt de partida el port de Haifa (Israel), va, d'un costat, cap a l'Àrabia Saudita, els Emirats Àrabs Units, el Iemen i l'estret de Bāb al-Mandab fins a l'Índia, i, de l'altre costat, va cap a Europa, l'Atlàntic i Amèrica. La ruta de l'Índia es presenta com una proposta en contra de la ruta de la seda, promocionada per la Xina, que, d'un costat, té com a punt de partida Beirut (Líban) i va cap a Europa, i, de l'altre costat, inclou Síria, l'Iraq i l'Iran fins a la Xina, amb rutes col·laterals, entre altres, amb Turquia i Rússia. El 22 de setembre del 2023 Netanyahu, president del Govern feixista d'Israel, en el seu discurs a l'Assemblea de l'ONU, va presentar la ruta de l'Índia en un mapa de la regió. En aquest mapa, Palestina desapareix.

La Nakba ('la catàstrofe') contra el poble palestí comença el 1917, quan Palestina queda sota el protectorat anglès, sota el colonialisme d'Anglaterra. Des de llavors, les forces d'ocupació angleses, en coordinació amb el moviment sionista, inicien una neteja ètnica contra la població palestina amb l'objectiu de crear un estat jueu a la terra de la Palestina històrica. Centenars de milers de palestins han hagut de refugiar-se a altres zones del país o als països àrabs veïns. El 1947, amb la declaració de la creació de l'Estat d'Israel, més de 800.000 palestins van haver de fugir de les matances comeses pels grups terroristes sionistes i de l'exèrcit anglès. Cal destacar que la resolució de reconeixement de l'Estat d'Israel per part de les Nacions Unides estava condicionada a la partició de Palestina en dos estats i al dret dels palestins a tornar a les seves terres, de les quals havien estat expulsats. Israel no ha complert cap d'aquestes condicions, més aviat al contrari: el 1967 Israel va ocupar tot el territori de Palestina, el Sinaí (Egipte) o els alts del Golan de Síria. Israel és l'únic país del món que no té definides les seves fronteres. Des del 1947 fins ara, en tota la seva història, Israel

no ha complert cap resolució de l'ONU relativa a la qüestió palestina o a la retirada dels territoris àrabs ocupats.

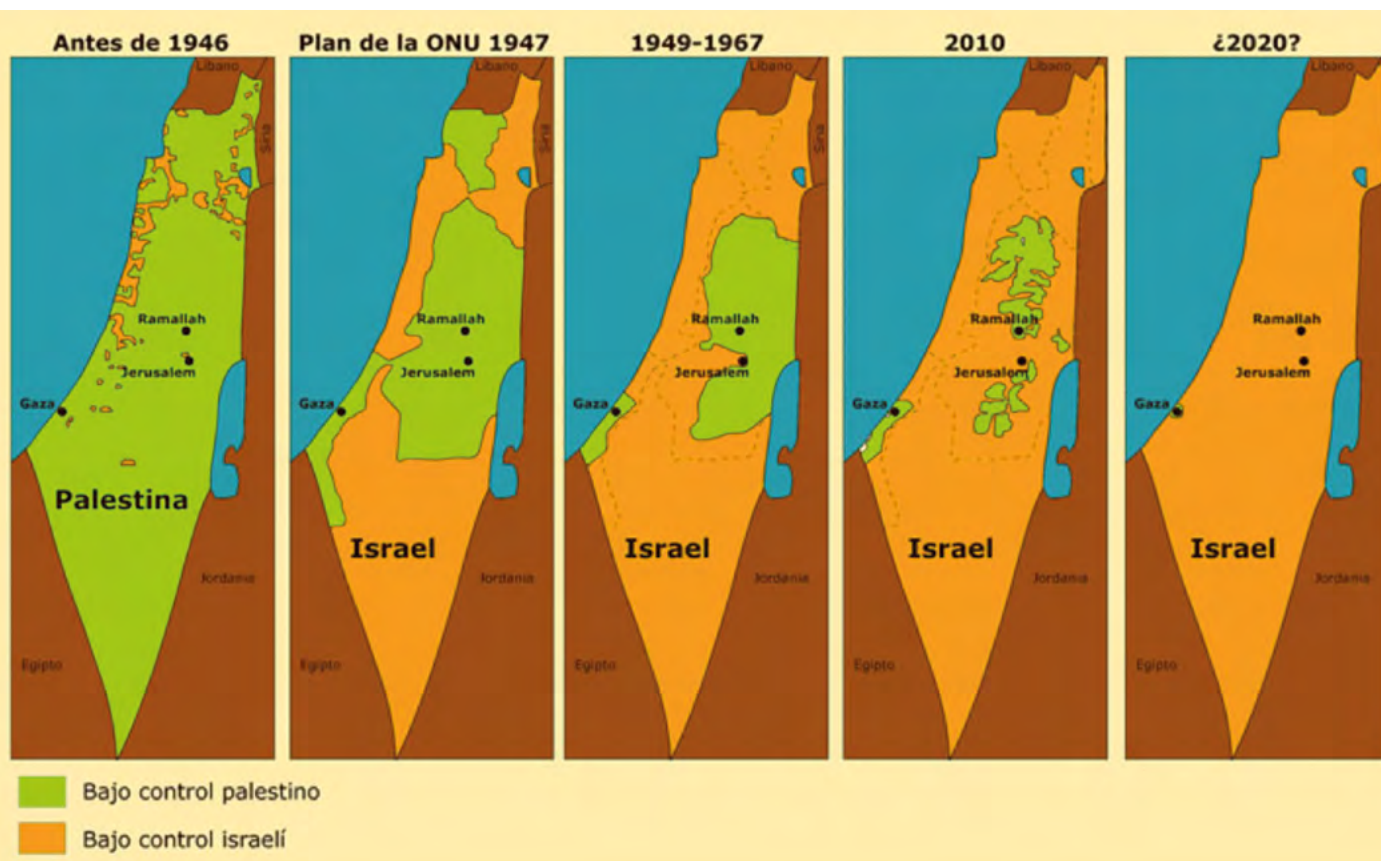
A pesar que l'Organització per a l'Alliberament de Palestina (OAP), el representant legítim del poble palestí reconegut per l'ONU, reconeix l'Estat d'Israel, i malgrat els acords d'Oslo del 1992, Israel no només nega l'aplicació d'aquests acords, sinó que amplia la seva ocupació i annexió de territoris de Palestina i del Golan siri: va annexionar Jerusalem i la va declarar capital eterna d'Israel, i va crear assentaments per a colons armats al territori de Cisjordània. Actualment, més de 800.000 colons armats estan instal·lats de manera il·legal, segons les resolucions de l'ONU i la 4a Convenció de Ginebra, a Cisjordània i els alts del Golan. Des de fa anys, Israel ha anat canviant la seva constitució per afirmar-se com un estat jueu. Això vol dir que els ciutadans israelians que no són jueus són ciutadans de segona o de tercera. Els àrabs que tenen la nacionalitat israeliana representen més del 20 % de la població a Israel, amb la qual cosa són ciutadans de segona i pateixen la discriminació a tots els nivells. Israel és un estat colonialista i d'apartheid.

La regió de Gaza és un territori ampli que pertany a la Palestina ocupada. En efecte, la gran part de la regió de Gaza està sota l'ocupació israeliana, a excepció de la ciutat de Gaza, que està sotmesa des de fa dècades a un bloqueig per part de les forces d'ocupació israelianes, envoltada d'assentaments i bases militars. Més de 2.000.000 de persones fa anys que són privades d'aliments, medicines, aigua o llum, entre d'altres. La majoria de la població de Gaza viu a camps de refugiats: són palestins refugiats d'altres territoris de Palestina. Contra la població de Gaza, Israel comet crims de guerra i genocidi. Israel, des del 1947, no ha canviat el seu objectiu d'aniquilació del poble palestí: el vol fer desaparèixer a través del genocidi i de l'expulsió de la població palestina a altres països.

La carta de les Nacions Unides reconeix el dret del poble palestí a la resistència contra l'ocupació. La resistència del poble palestí per alliberar la seva terra és un dret legítim. Qui té dret a defensar-se és el poble ocupat i no les forces d'ocupació. ■

Gassan Saliba

Associació Catalunya - Liban

Cinquanta anys del Cop d'Estat contra **Salvador Allende**

Tot just havia iniciat la meua militància política, però recordo perfectament l'impacte i els debats que va suscitar el cop d'estat contra l'experiència xilena. Han passat cinquanta anys. La ferida encara sagna per a aquells que vam veure en el Govern de la Unidad Popular una via cap a una societat més justa, potser fins i tot cap al socialisme. Però el temps no passa debades. Què en pensen els xilens en aquest Xile presidit per un esquerrà i que espera una nova constitució elaborada per una convenció amb majoria de dretes? Sembla que un 39,2 % està en contra d'Allende (també de Pinochet: 51,3 %) i un 30,8 % el responsabilitza de l'aixecament militar. En tot cas, un 56 % ha afirmat que no té gens d'interès en el 50è aniversari d'aquella frustració col·lectiva.

Salvador Allende era un home tossut i d'una coherència poc habitual. Recordem els mil dies que el van deixar presidir el país, i el verb *deixar* té tot el significat del món, ja que, des del primer dia, el cor de l'imperi (és a dir, Nixon i Kissinger) va promoure el cop. Tanmateix, no en sabem gaire, de la seva llarga trajectòria. Va optar a la presidència de Xile quatre vegades, i a la quarta va guanyar. Va practicar, en un món en plena guerra freda, la unitat amb els comunistes; ell era socialista, com és ben sabut. Va creure

des del primer moment en la via democràtica xilena cap al socialisme. Al llarg de la seva trajectòria no es va desviar d'aquesta convicció. Ho va dir el 1948 des del Senat, ho va repetir el 1962 en un programa televisiu de gran audiència i ho va mantenir en el seu discurs al Congrés, el 21 de maig del 1971, per retre comptes de la seva gestió: "Vamos al socialismo por rechazo voluntario, a través del voto popular, del sistema capitalista y dependiente, cuyo saldo es una sociedad cruelmente desigualitaria, estratificada en clases antagónicas, deformada por la injusticia social y degradada por el deterioro de las bases mismas de la solidaridad humana."

Una referència molt més llarga i més autoritzada de tot plegat es pot llegir al llibre de Mario Amorós titulat *Salvador Allende*. Biografía política, semblanza humana (Capitán Swing, 2023), versió revisada i actualitzada d'un altre llibre seu del 2013, *Allende. La biografía*. Amorós és un gran coneixedor de Xile i la seva història. Us en recomano la lectura. ■

Jordi Casas

Historiador i membre de la Comissió Executiva del Sindicat de Pensionistes i Jubilats de CCOO del Vallès Occidental i Catalunya Central

En lluita per la defensa de les residències públiques de gestió pública

A les comarques del Tarragonès i el Baix Camp, tan sols hi ha dues residències públiques de gestió pública: a Reus, la residència pública de gent gran construïda per la Seguretat Social l'any 1975 i cedida a la Generalitat fa quaranta anys, i a Tarragona, La Mercè, propietat de la Diputació i cedida, de manera que també és de gestió pública.

En ambdós territoris, les de gestió pública tan sols representen el 10 % de les places. A Tarragona, ja vam haver de lluitar perquè el 2021, en un "descuit", l'ajuntament va cedir per silenci administratiu un solar municipal a una empresa privada per a la construcció d'una residència. Finalment, per compensar, ha cedit un altre terreny municipal per posar-lo a disposició de la Generalitat per construir una residència pública de gestió pública.

Mentrestant, ens assabentem que la residència La Mercè, que té una llista d'espera d'un any, ja fa mesos que ha habilitat dos pisos (seixanta-sis places) i no contracta el personal necessari ni el posa a disposició. A Reus, en pocs anys, la Generalitat ha construït dues residències, però les ha donat a la gestió privada, i a la residència pública (actualment amb unes cent persones residents) ja fa mesos que no ocupen les places que queden buides, tot i la llarga llista d'espera.

El 26 de setembre es va convocar una concentració davant de la residència de Reus. Oriol Amorós, secretari general de Drets Socials, primer es va reunir amb l'alcalde, tot seguit ho va fer a la residència amb el comitè d'empresa i, després, amb les famílies per comunicar-los que hi ha molts problemes estructurals i que segurament s'haurà de tancar la residència, així que miraran de reubicar les persones internes a La Mercè de Tarragona i a altres residències que ofereixen llistes que els familiars no accepten.

Tot seguit s'organitza una plataforma unitària de familiars i persones treballadores. Hi donen suport els sindicats i molta ciutadania amb un pla de mobilitzacions: manifestació fins a l'ajuntament, presentació de mocions que s'aproven per unanimitat, concentracions a la Delegació Territorial de Benestar Social, entrevistes, recollida de milers de signatures i dues manifestacions davant del Parlament de Catalunya el dia de les compareixences.

Es presenta un informe en el qual es diu que la residència no planteja problemes d'estructura. El que mostra és que en tots aquests anys s'ha invertit molt poc en manteniment i que no es disposa de pressu-

post per a la rehabilitació (no s'especifica si aquesta es pot realitzar per fases).

El 14 de desembre el grup ECP presenta una moció al Ple del Parlament amb propostes sobre diverses residències de Catalunya. En relació amb la de Reus, proposen assignar al pressupost del 2024 els recursos necessaris per rehabilitar l'edifici de la residència de Reus i accelerar aquest procés. Pel que fa a la de Tarragona, suggereixen obrir i adjudicar les seixanta-sis places de la residència pública La Mercè de Tarragona, contractar els professionals necessaris i habilitar la partida pressupostària per a aquesta finalitat. Així mateix, aposten per estudiar la creació d'una nova residència pública de gestió pública. Aquesta proposta va ser acceptada amb els vots favorables de tots els grups i l'abstenció del grup d'Esquerra Republicana.

El 19 de desembre es va fer una reunió a la residència de Reus a la qual van assistir l'alcalde i la regidora a repetir que estan disposades a defensar la residència, però l'ajuntament té els seus límits. Els familiars i les persones treballadores tenen clar que és un problema polític i que té solució, pressionaran els grups polítics als pressupostos perquè siguin conseqüents i li han dit a l'alcalde que així ho digui als seus (a això, però, l'alcalde no s'hi ha compromès). També han presentat una denúncia davant la Sindicatura de Greuges i de cap manera permeteran que es tanqui.

La Federació de Pensionistes i Jubilats de CCOO, l'FSC de CCOO —que és la federació a la qual pertanyen les persones treballadores— i la Unió Territorial de CCOO de Tarragona els donem tot el suport i les acompanyem en les mobilitzacions, ja que les pensions, la sanitat i la dependència ens afecten a totes i a tots. ■

Teresa Fortuny

Secretaria General del Sindicat de Pensionistes i Jubilats de CCOO de Tarragona

Defensem els nostres drets: Combatem l'edatisme

L'edatisme és una forma de discriminació basada en l'edat en què s'estigmatitzen i es marginen les persones a causa de la seva edat. Encara que la discriminació a causa de l'edat afecta totes les generacions, és més comunament experimentada per les més grans.

L'edatisme pot manifestar-se en diferents aspectes de la vida quotidiana, com l'ocupació, l'atenció mèdica, els mitjans de comunicació i les interaccions socials. En l'àmbit laboral, per exemple, les persones grans sovint s'enfronten a barreres per trobar una ocupació o per ser promogudes en la seva activitat laboral. Són considerades "massa velles" per a certes feines, a pesar de la seva experiència i de les seves habilitats.

En l'àmbit de l'atenció mèdica, les persones grans poden rebre un tracte inadequat i insuficient a causa de prejudicis i estereotips sobre la seva edat. Els metges i metgesses poden assumir que certs símptomes són simplement part de l'envelliment i no buscar una solució adequada. Aquesta falta d'atenció pot comportar conseqüències greus per a la salut de les persones grans.

A més, els mitjans de comunicació també poden perpetuar estereotips negatius sobre les persones grans. Amb freqüència se'ns representa com a persones dèbils i dependents, amb la qual cosa es reforça la idea que no tenim valor en la nostra societat.

Les interaccions socials també poden veure's afectades per l'edatisme. Les persones grans poden sentir-se excloses o ignorades en situacions socials a causa de suposicions i actituds que poden causar-los algun perjudici. Se'ns tracta com si les nostres

opinions i experiències no fossin rellevants, i això és profundament injust i danyós.

És fonamental combatre l'edatisme i promoure una societat inclusiva i respectuosa amb totes les edats. Això implica desafiar els estereotips negatius i reconèixer el valor i la contribució de les persones grans en tots els àmbits de la vida. A més, s'han d'implementar polítiques i lleis que promoguin la igualtat d'oportunitats per a totes les edats.

L'educació i la sensibilització són clau per abordar l'edatisme. Així mateix, s'han de crear programes i recursos que fomentin la participació activa i significativa de les persones grans en la societat.

Promoure una cultura de respecte i valoració de les persones en totes les etapes de la vida és un pas crucial cap a un món més equitatiu. ■

Josep Torrecillas

Secretari d'Institucional i Acció Sindical de la Federació de Pensionistes i Jubilats de CCOO de Catalunya

In memòria... Antonio López

Mentre confeccionàvem la revista ens ha arribat la notícia de la defunció del company Antonio López Martínez, el dia 25 de desembre als noranta anys. Un històric de CCOO.

El company Antonio molt lligat, sempre a CCOO des de les seves responsabilitats sindicals en FECSA, posteriorment ENDESA, amb la qual seguia lligat membre del Consell de la Gent Gran de Barcelona, Responsable de PP.JJ. de CCOO del Barcelonès. Descansi en Pau el company Antonio López Martínez. ■

Participació institucional per incidir en la presa de decisions

La nostra Federació de Pensionistes i Jubilats ha dut a terme durant els mesos d'octubre i novembre una important agenda institucional.

El mes d'octubre d'enguany una delegació de la Federació (Neus Vilanova, Carme Bosch, Assumpta Lecha i Josep Torrecillas) va mantenir una reunió amb Xavier Godàs, director general d'Acció Cívica i Comunitària del Departament de Drets Socials, per fer arribar la nostra proposta perquè la conselleria faci un mapa d'on estan constituïts els consells de la gent gran i on encara no ho estan, amb l'objectiu de treballar perquè hi hagi el màxim de consells en funcionament al conjunt de Catalunya. Així mateix, li vam entregar una proposta de reglament marc per discutir-lo al si del Consell de la Gent Gran de Catalunya i que serveixi de referent per als nous consells de la gent gran o per a la modificació dels reglaments existents, ja que des del nostre punt de vista no s'ajusten a la realitat actual.

D'altra banda, el 31 d'octubre i el 15 de novembre el Secretari General de la Federació, Jaume Gabarró, i el Secretari d'Institucional i Acció Sindical, Josep Torrecillas, van mantenir reunions amb els grups parlamentaris d'ERC i En Comú Podem, en concret, amb les diputades Najat Driouech (ERC) i Yolanda López (En Comú Podem), per presentar les nostres consideracions i esmenes a la proposta de Llei de la gent gran. Així mateix, el dia 15 de novembre vam participar en la compareixença en ponència en relació amb la proposta de Llei de la gent gran, on vam exposar els nostres suggeriments en aquesta matèria. ■

Delegació de la Federació amb Xavier Godàs .

Compareixença en la proposta de Llei de la gent gran.

Jaume Gabarró i Josep Torrecillas amb Najat Driouech d'ERC.

Jaume Gabarró i Josep Torrecillas amb Yolanda López d'En Comú Podem.

“Venim de lluny i anem més lluny”

1964 - 2024

60 Aniversari de la
Comissió Obrera
Nacional de Catalunya

Bones Festes

MANTINGUEM EL CONTACTE

www.ccoo.cat/pensionistes

Companyes i companys,
La Federació de PPJJ, fa difusió de les seves activitats i envia informació d'utilitat al conjunt de la seva afiliació, mitjançant correu electrònic (e-mail).

Per mantenir aquest vincle necessitem disposar del teu e-mail actualitzat i el número del teu mòbil (si en tens).

Podeu fer-nos arribar les vostres dades a l'adreça:
fjubil1@ccoo.cat

També trucant per telèfon al:
934 812 769

De dilluns a divendres, de 10 a 14 h, per facilitar les vostres dades de contacte.

MANTENGAMOS EL CONTACTO

www.ccoo.cat/pensionistes

Compañeras y compañeros,
La Federación de PPJJ, realiza difusión de sus actividades y envía información de interés, al conjunto de su afiliación, por medio del correo electrónico (e-mail).

Para mantener este vínculo necesitamos disponer de tu e-mail actualizado, así como de tu número de teléfono móvil (si dispones de él)

Podéis enviarnos vuestros datos a la dirección:
fjubil1@ccoo.cat

También podéis llamar por teléfono al:
934 812 769

De lunes a viernes de 10 a 14h, para facilitar vuestros datos de contacto.

Federació de Pensionistes i Jubilats de CC.00. de Catalunya

SUMARI